VEOLIA

VODA 2017

Poděbrady, 20. – 22. září 2017

Ing. Radim Staněk, prof. Ing. Jana Zábranská CSc.

Čištění odpadních vod z výroby nitrocelulózy

Královéhradecká provozní

Nitrocelulóza

Synthesia, a.s. Pardubice vyrábí jako jeden ze svých stěžejních produktů nitrocelulózu.

1) Vojenská (obsah dusíku: 12 – 13,5%)

- výroba bezdýmného střelného prachu
- jako tuhé palivo do raketových motorů
- výroba trhavin

2) Průmyslová (obsah dusíku: 10 – 12%)

- výroba nitrocelulózových nátěrových hmot
- výroba celuloidu

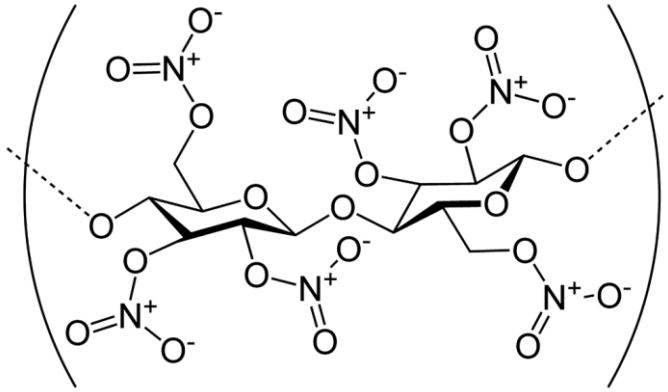

Královéhradecká provozní

Výroba nitrocelulózy

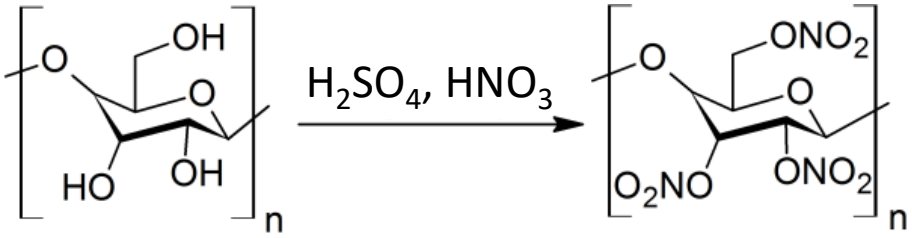

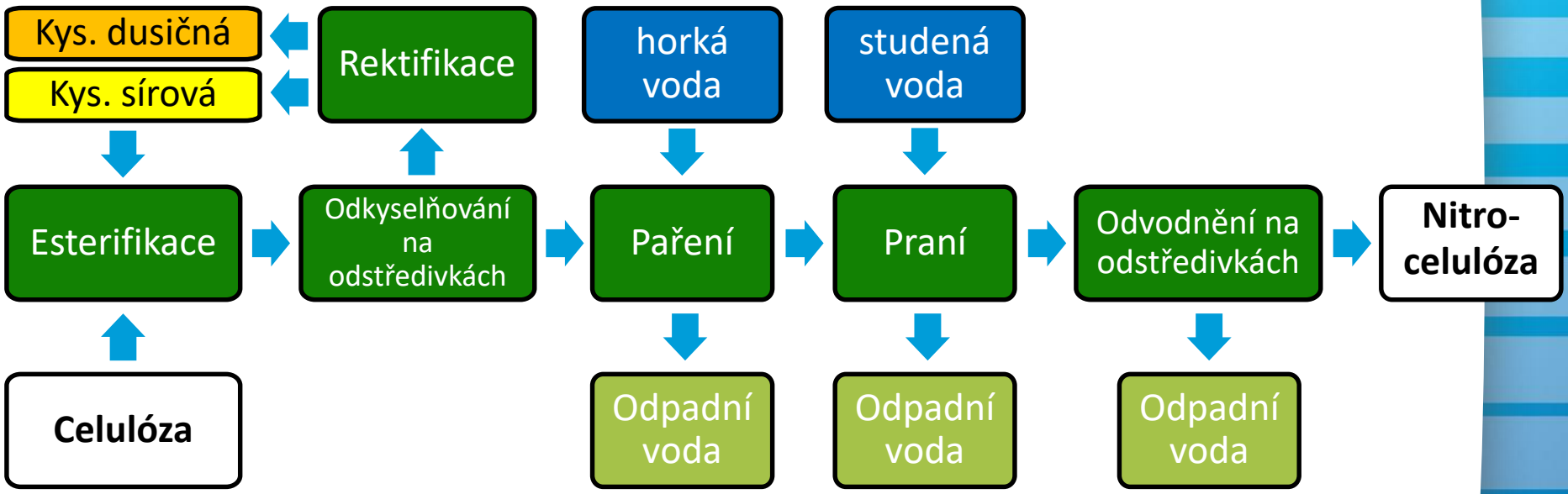

Královéhradecká provozní

Složení a množství odpadních vod

mg/l	pH	$N\text{-}NO_3^-$	SO_4^{2-}	$CHSK_{Cr}$	NL
kvalita	1 - 2	100 - 500	1 000 – 2 000	50 - 100	0 - 30

- Objem odpadních vod cca 2 000 000 m^3/rok
- Teplota od 15 °C do 35°C
- Povolení k nakládání v vodami od roku 2010 - pH, $N_{celk.}$
- Zařízení pro čištění OV – návrh VŠCHT

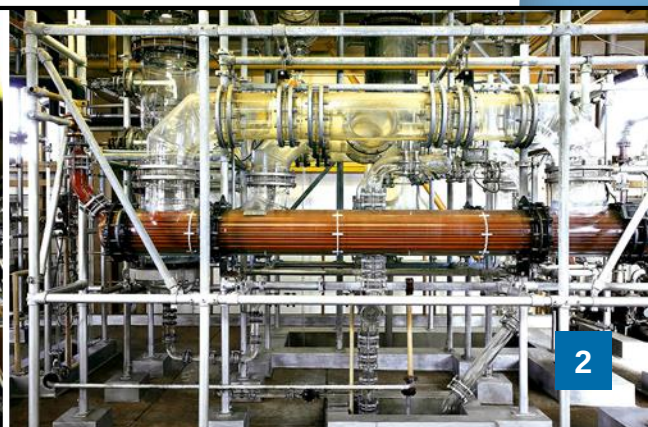

Kinetické testy

Měření denitrifikačních rychlostí:

- methanol
- ethanol

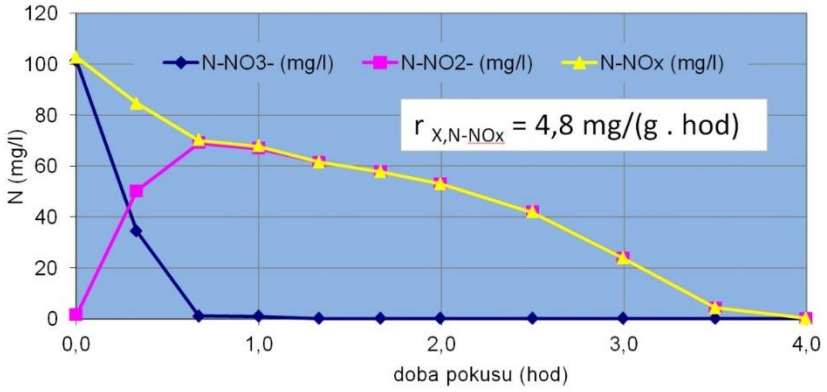

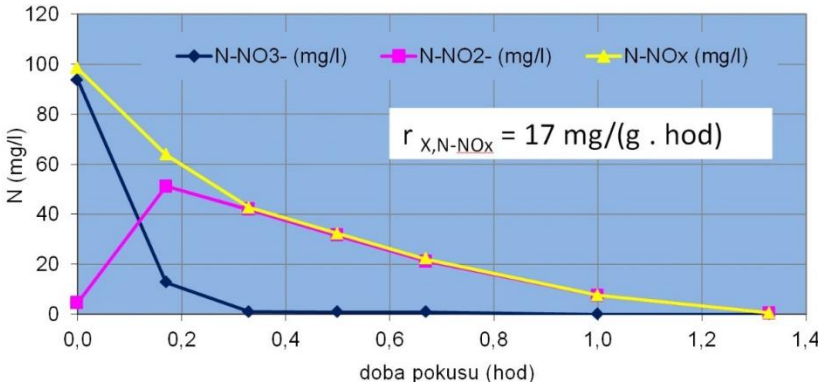

Královéhradecká provozní

Kontinuální model
1 : 1 000 000

- ověření návrhu
- informace o chování systému

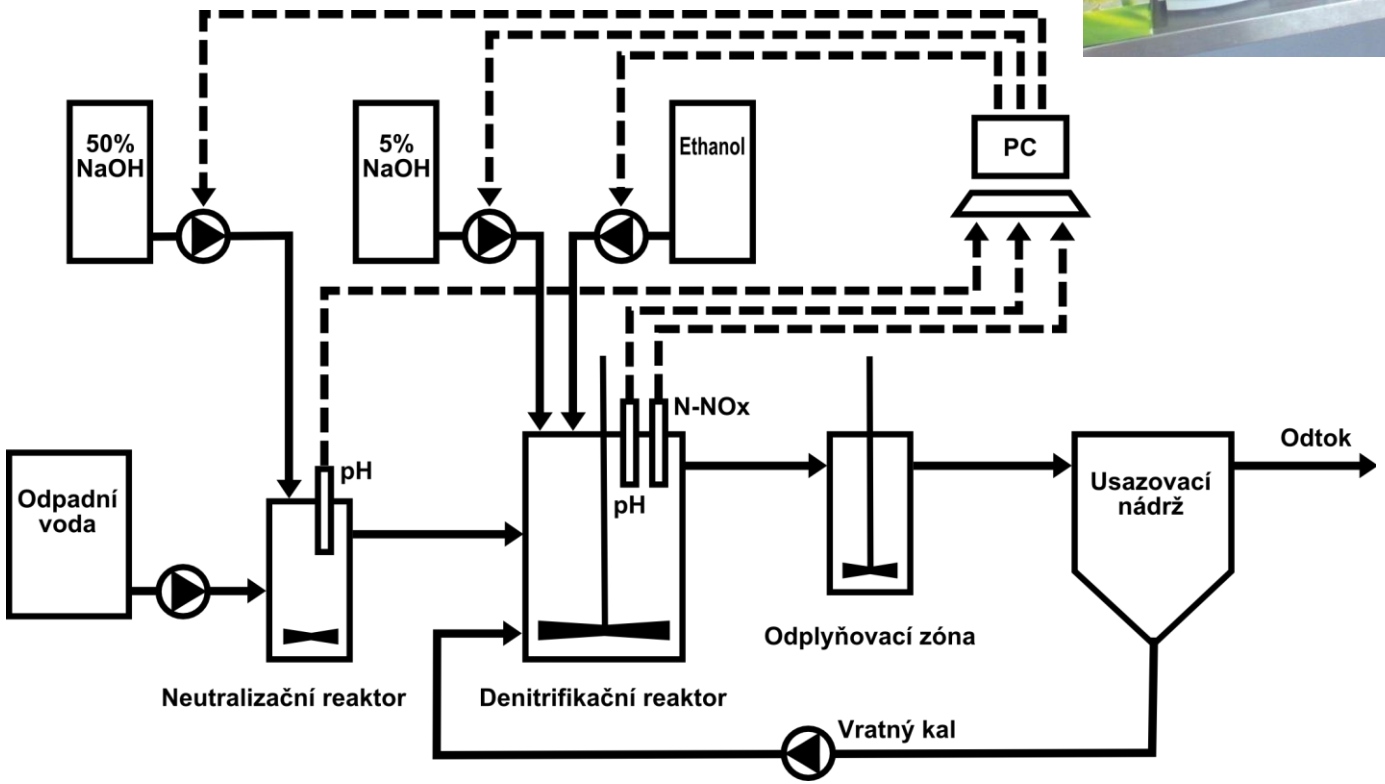

Návrhy technologie

1) neutralizační činidlo

» hydroxid sodný

2) typ biologického reaktoru

» dokonale míchaný s biomasou v suspenzi a externím separátorem biomasy

3) substrát pro denitrifikaci

» ethanol

Královéhradecká provozní

Princip čištění

Neutralizace: reakce kyselin s hydroxidy za vzniku vody a soli

$$HNO_3 + NaOH \rightarrow NaNO_3 + H_2O$$
$$H_2SO_4 + 2\ NaOH \rightarrow Na_2SO_4 + 2\ H_2O$$

Denitrifikace: mikroorganismy využívají dusičnan jako akceptor elektronů v anoxickém prostředí:

$$12\ NO_3^- + 5\ C_2H_5OH \rightarrow 6\ N_2 + 10\ CO_2 + 12\ OH^- + 9\ H_2O$$

- 2.86 g $CHSK_{Cr}$ je třeba na odstranění 1 g $N\text{-}NO_3^-$
- pH se zvyšuje v důsledku produkce hydroxidových iontů

$$NO_3^- \rightarrow NO_2^- \rightarrow NO \rightarrow N_2O \rightarrow N_2$$

Královéhradecká provozní

Vývoj zařízení

2005	Princip čištění – prof. Ing. Jana Zábranská CSc.
2006	Modelové testy - VŠCHT Praha Technicko-ekonomická studie - VŠCHT Praha EKZA, spol. s r.o.
2008	Projektová příprava - EKZA, spol. s r.o., - UNIVERSE I spol. s r.o.
2009	Výstavba komplexu - Synthesia, a.s.
2010	Zkušební provoz - KHP, a.s.
2012	Trvalý provoz - KHP, a.s.

Schema zařízení

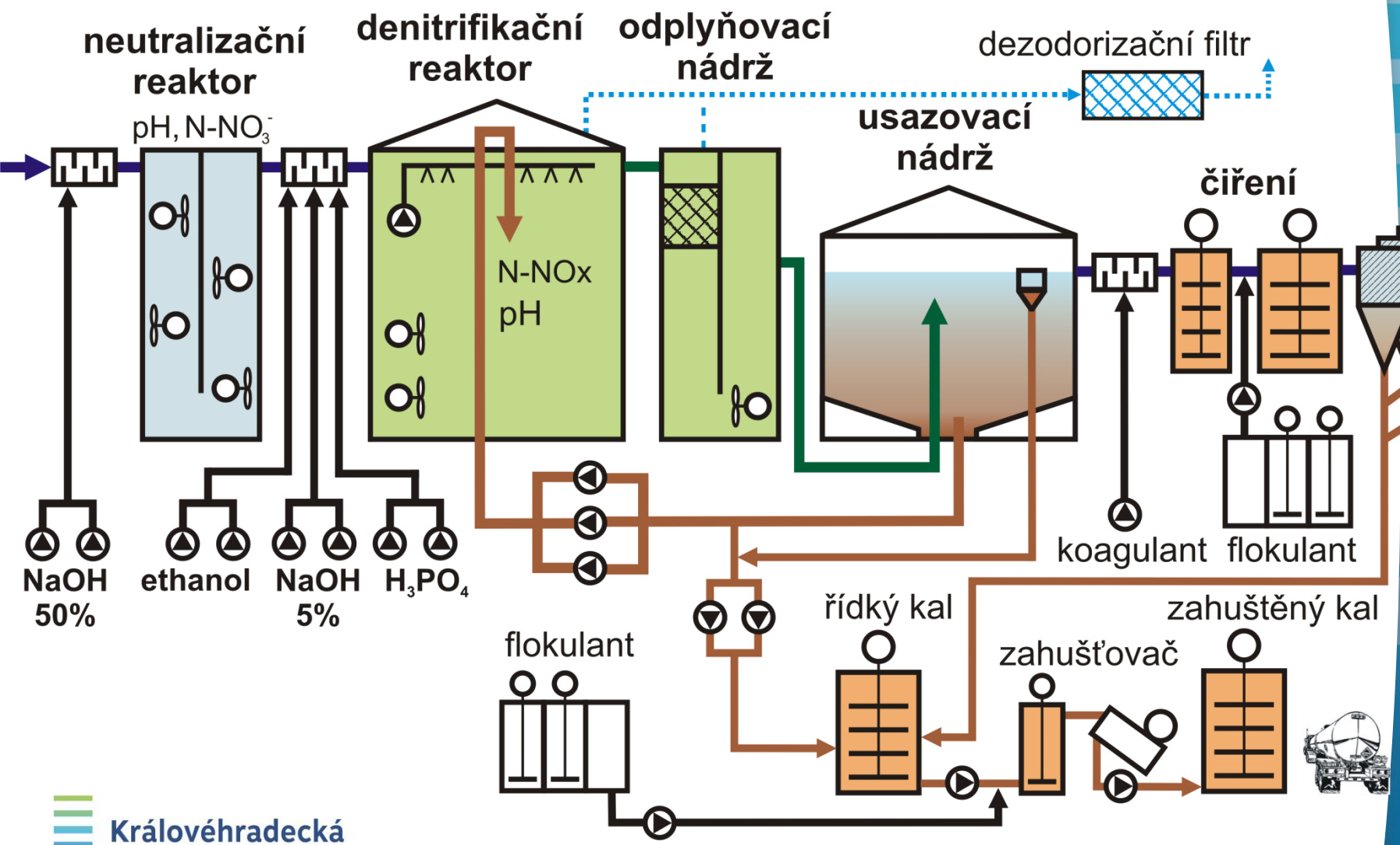

Královéhradecká provozní

Neutralizace

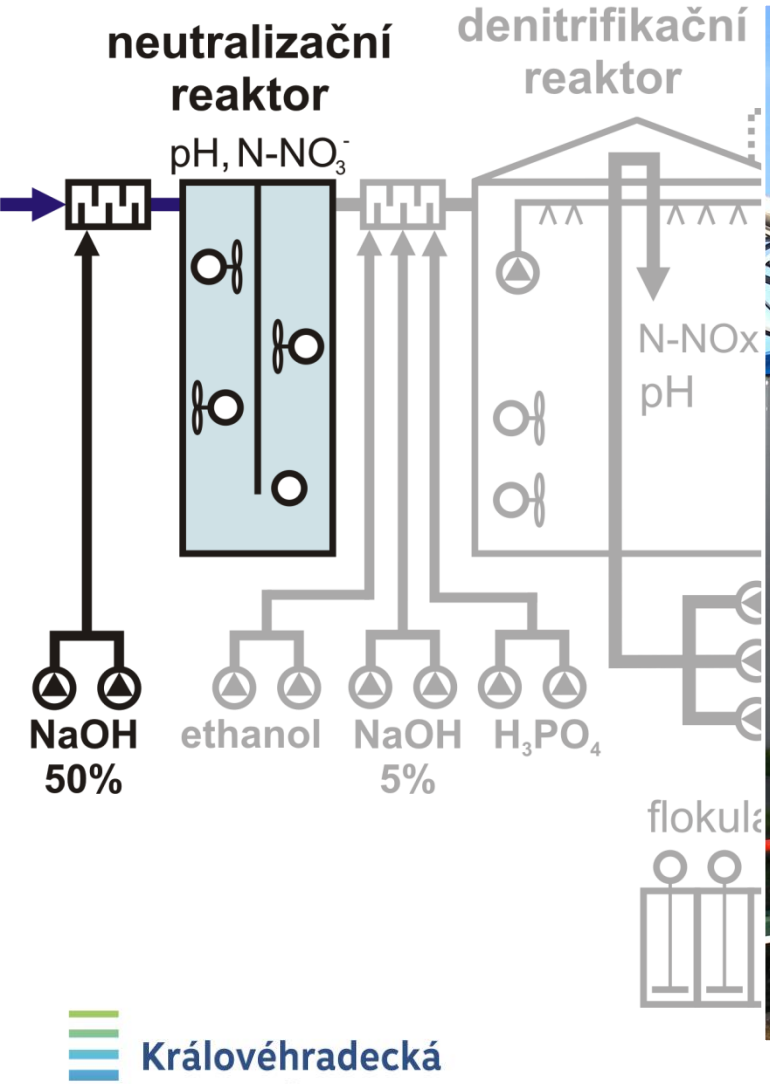

Královéhradecká provozní

Denitrifikace

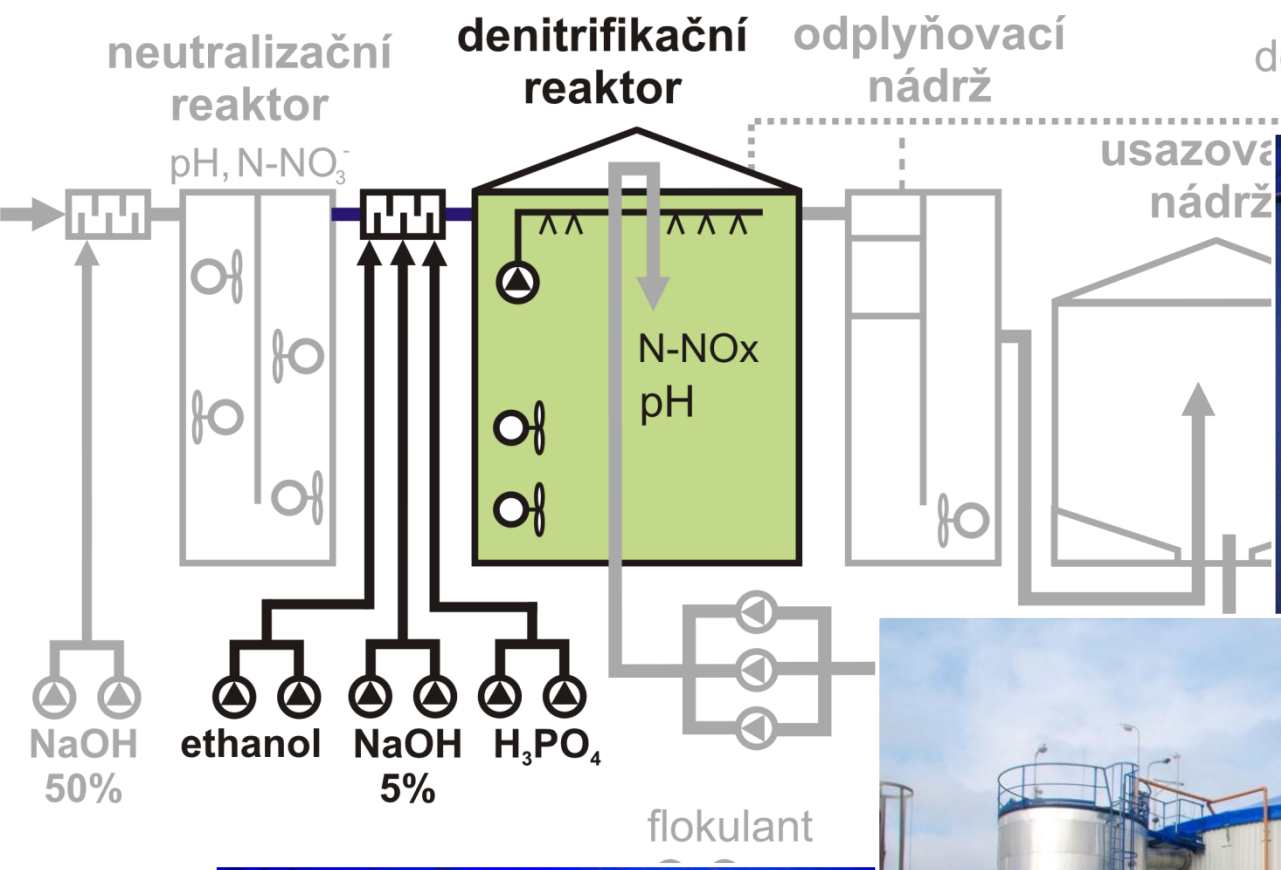

Král
prov

Odplyňovací nádrž

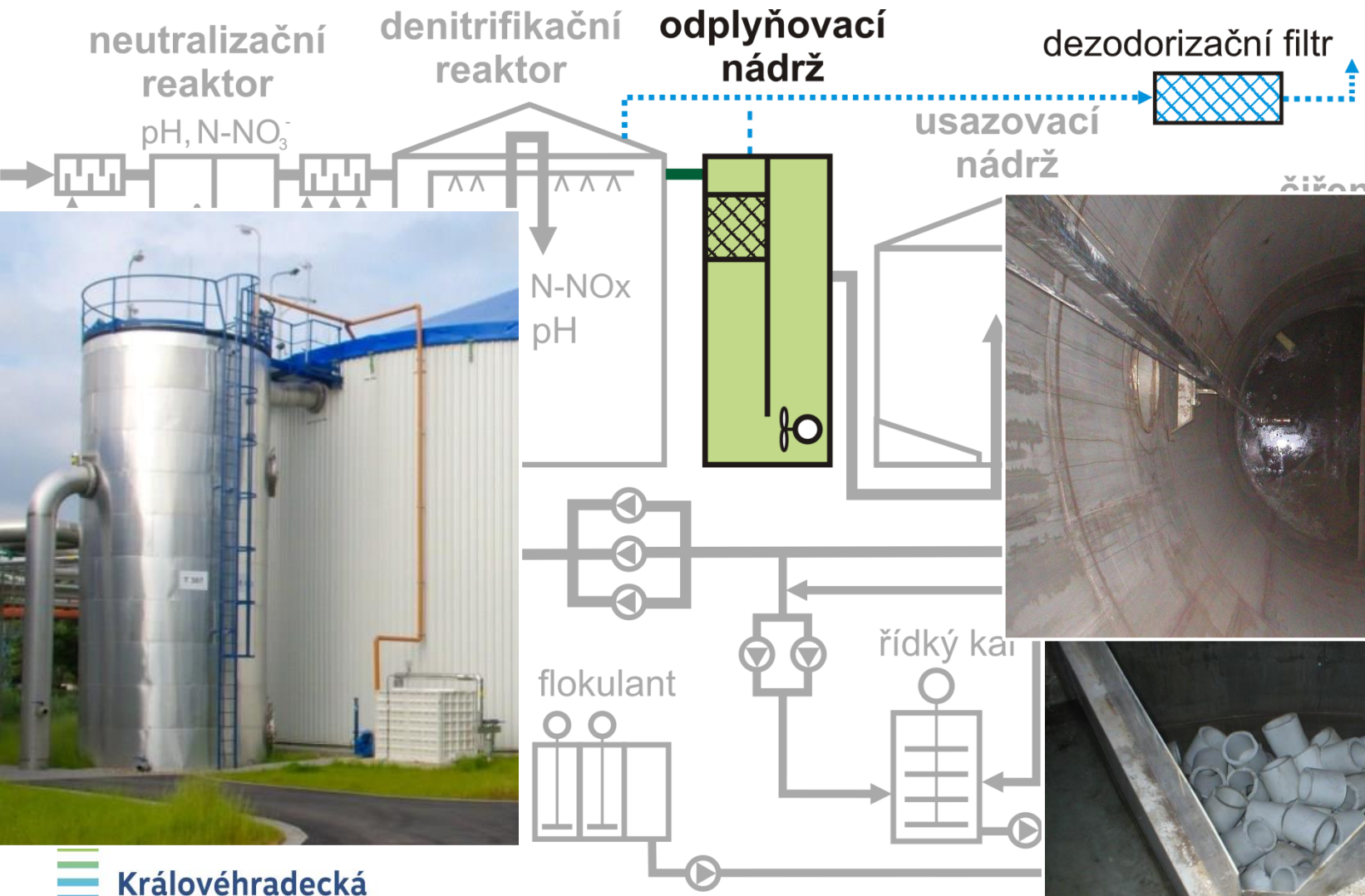

Královéhradecká provozní

Usazovací nádrž

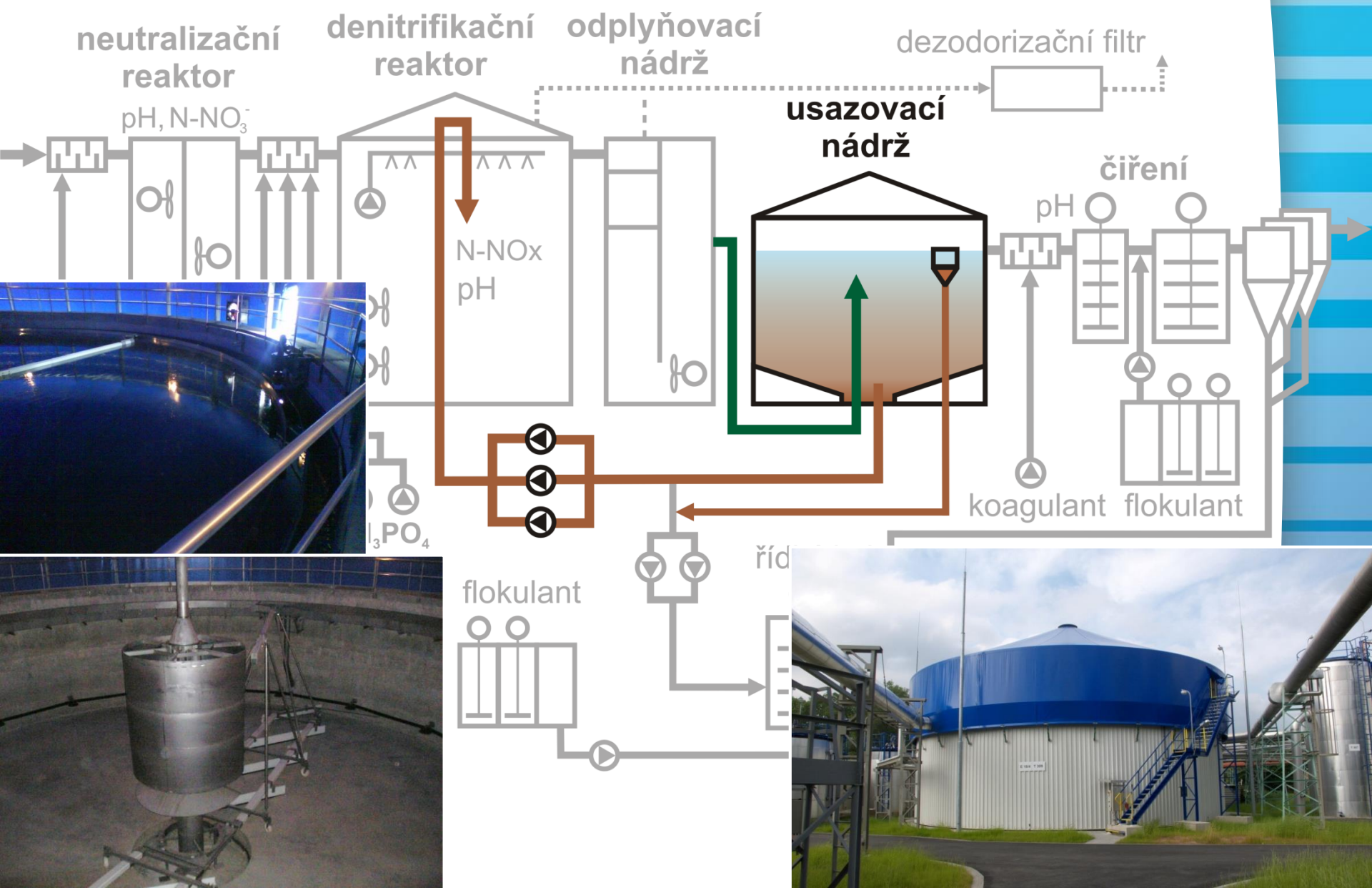

Čiření

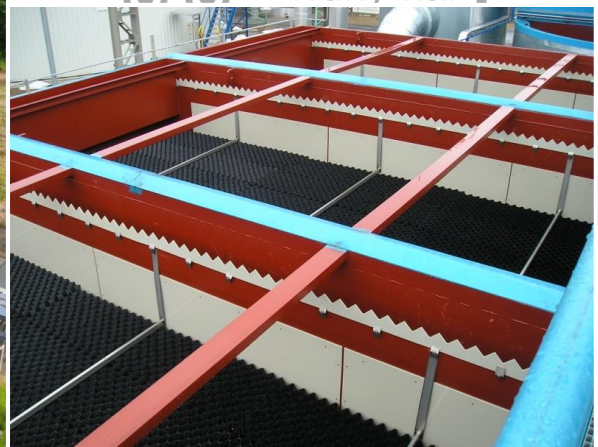

neutralizační reaktor

pH, $N\text{-}NO_3^-$

denitrifikační reaktor

N-NOx

pH

odplyňovací nádrž

usazovací nádrž

dezodorizační filtr

čiření

pH

koagulant

flokulant

řídký kal

zahuštěný kal

ušťovač

Kalová koncovka

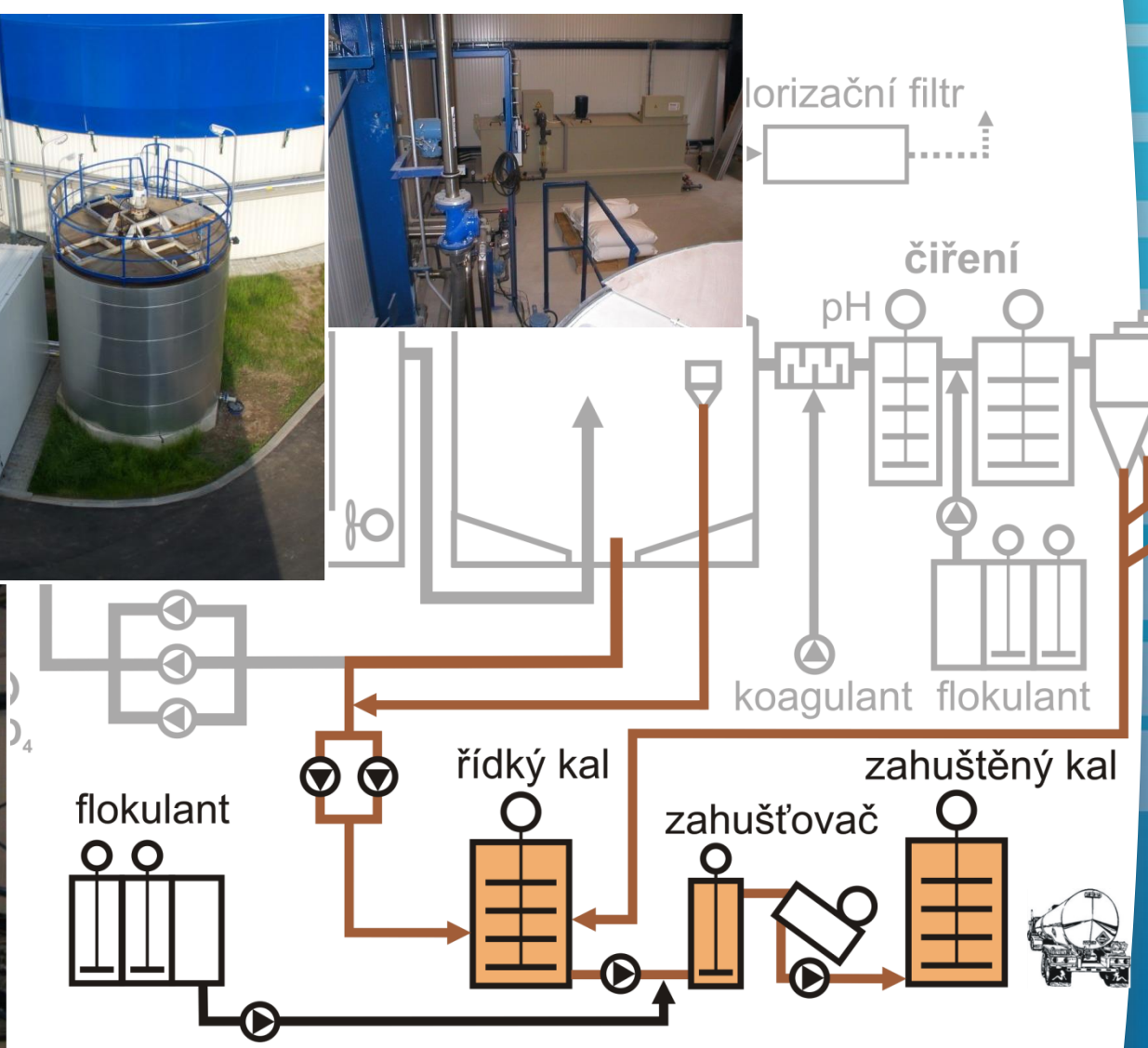

Hydraulické a látkové zatížení

Průtok odpadních vod	
4 800 m^3 /d	56 l/s (40 – 100 l/s)

Acidita	NaOH			poměr
kmol/d	m^3 50%/d	t 100%/d	kmol/d	mol NaOH/mol acidity
140	5,7	4,25	106	0,76

24% acidity je zneutralizováno hydroxidovými ionty produkovanými při denitrifikaci

Δ $N\text{-}NO_3^-$	ethanol	Celková spotřebovaná $CHSK_{Cr}$		poměr
t/d	m^3/d	t/d	EO	t CHSK/t N
0,95	2,04	3,54	29 500	3,76

Královéhradecká provozní

Technologické parametry

NL v denitrifikačním reaktoru	2 - 3	g/l
Organický podíl kalu	80	%
Kalový index	200	ml/g
Produkce přebytečného kalu	0,9	t suš./d
Průtok vratného kalu	50	l/s
Doba zdržení v reaktoru	6 – 8	hodin
Stáří kalu	8 - 12	dní

- Koncentrace kalu je nižší než v běžných komunálních ČOV – důvodem jsou horší sedimentační vlastnosti kalu
- Organická sušina je vyšší v důsledku absence inertních anorganických látek v přítoku

Královéhradecká provozní

Kvalita přítoku a odtoku

mg/l	$N\text{-}NO_x^-$	$N\text{-}NH_4^+$	$CHSK_{Cr}$	BSK_5	NL	pH
Přítok	196	0,4	65	21	21	1,7
Odtok	14	0,3	23	5	14	7,8

- Zařízení dokáže snížit koncentraci dusíku a upravit pH
- Investice do výzkumu - dlouhodobé modelové testy
- Důležitost expertních pracovních skupin (např. VŠCHT) pro průmyslovou sféru

Regulace

1) Regulace dávkování neutralizačního činidla
   - 50% NaOH v neutralizačním reaktoru – na pH 2,5
   - 5% NaOH v denitrifikačním reaktoru – na pH 7
2) Regulace dávkování substrátu
   - podle ORP nespolehlivé
   - dopředná se zpětnou korekcí
     - měření NO_3^- na vstupu (ISE)
     - měření sumy NO_x^- v reaktoru (Nitratax - optika)
   - udržení stabilní koncentrace dusičnanů v reaktoru

Královéhradecká provozní

Desulfatace

- Vysoké koncentrace síranů
- Přítomnost lehce rozložitelného substrátu
- Redukce síranů na sulfan
  - toxicita – nutnost utěsnění reaktoru
  - spotřeba substrátu
- Dokud jsou v systému přítomny dusičnany redukce až na sulfan neprobíhá

Desulfatace

Sirné vlákno *Thiotrix spp.*

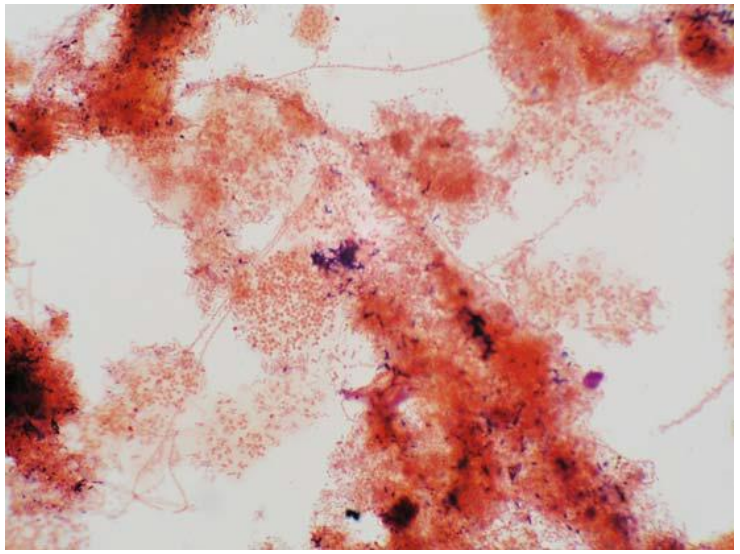

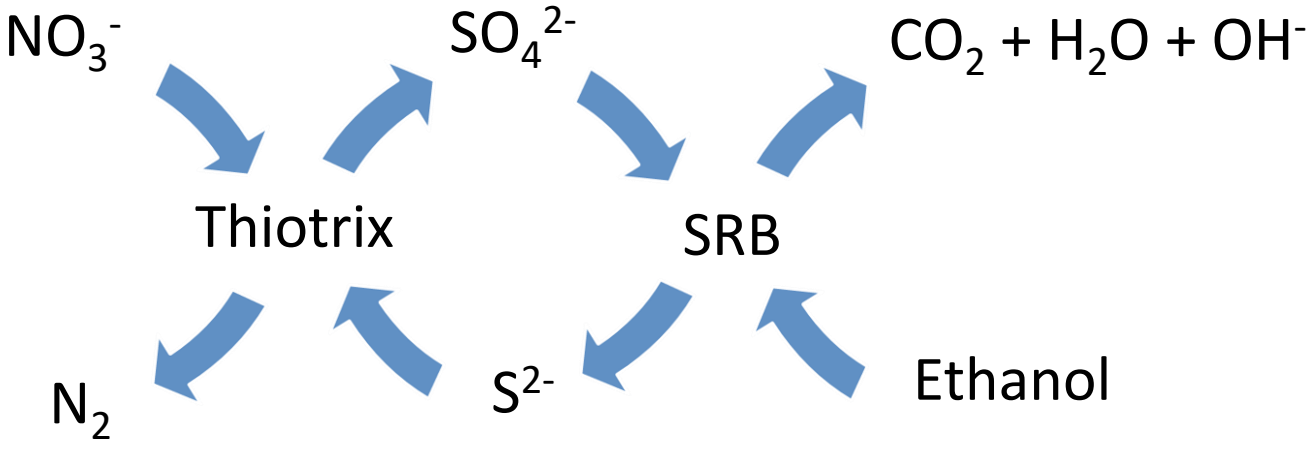

Královéhradecká provozní

Sedimentační vlastnosti kalu

Zoogleální bytnění = nadprodukce extracelulárních polymerů
Polymery zadržují velké množství vody a brání přiblížení vloček kalu k sobě.

- nízká sedimentační rychlost (KI ~ 200 ml/g)
- horší odvodnitelnost

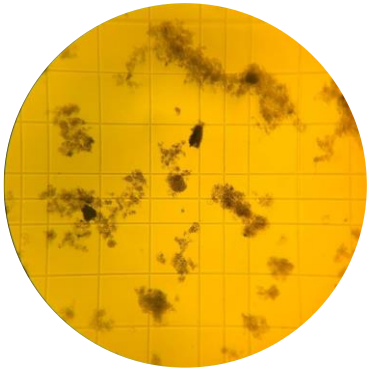

Normální kal

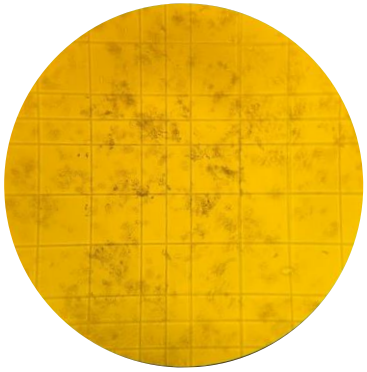

Zoogleální kal

Normální aktivovaný a zoogleální kal

Po 30 minutách

Po 2 hodinách

Královéhradecká provozní

Zhoršené sedimentační vlastnosti

- absence inertních nerozpuštěných látek na přítoku
- čistě směšovací reaktor bez koncentračního gradientu
- kultivace pouze v anoxických podmínkách
- substrát prakticky pouze v podobě rychle rozložitelného ethanolu
- nízké stáří kalu
- velké výkyvy v zatížení kalu

Královéhradecká provozní

Inhibice denitrifikace

Nitrósní plyny nad hladinou denitrifikačního reaktoru

Oxid dusnatý

- meziprodukt denitrifikace
- volný radikál
- toxický

Královéhradecká provozní

Teorie tvorby nitrózních plynů

Vysoké zatížení, nízké pH → akumulace NO

NO_3^- >>> NO_2^- >> **NO** (aq) > N_2O > N_2

Po dosažení hranice rozpustnosti

NO (aq) → NO (g)

NO (g) + ½ O_2 → NO_2 (g)

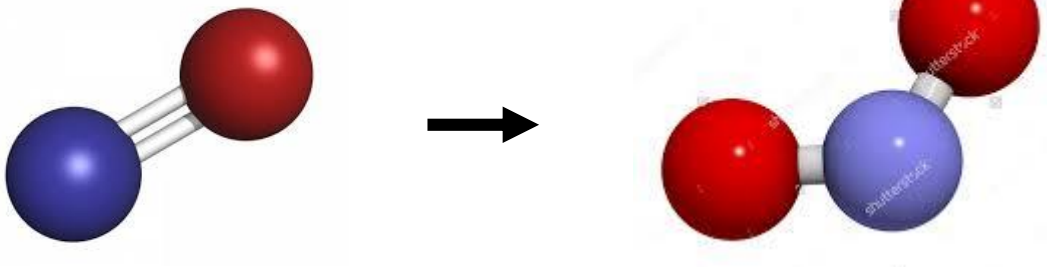

Královéhradecká provozní

Inhibice

on-line měření 20.9.2014

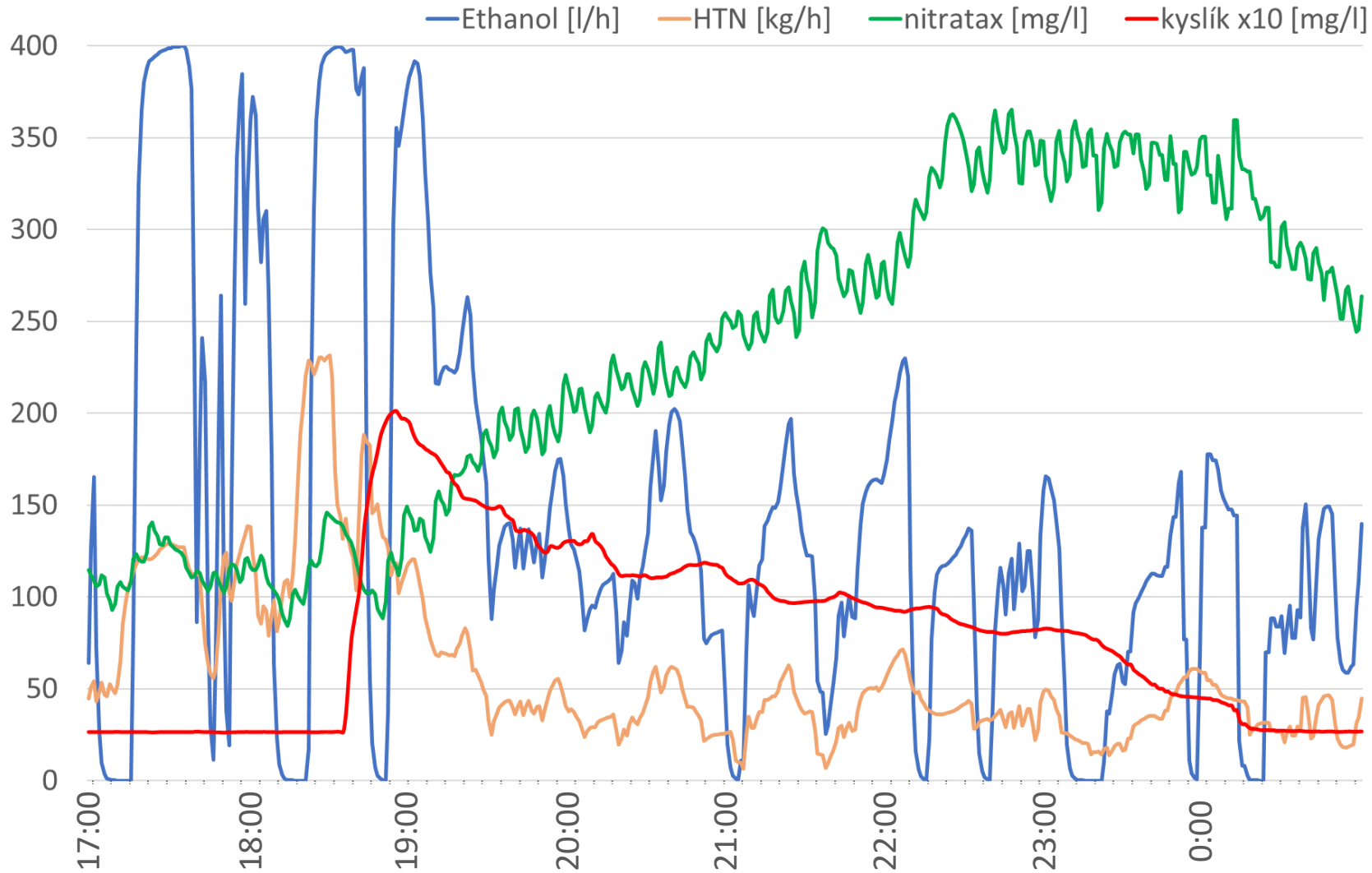

Měření NO

Optická luminiscenční kyslíková sonda

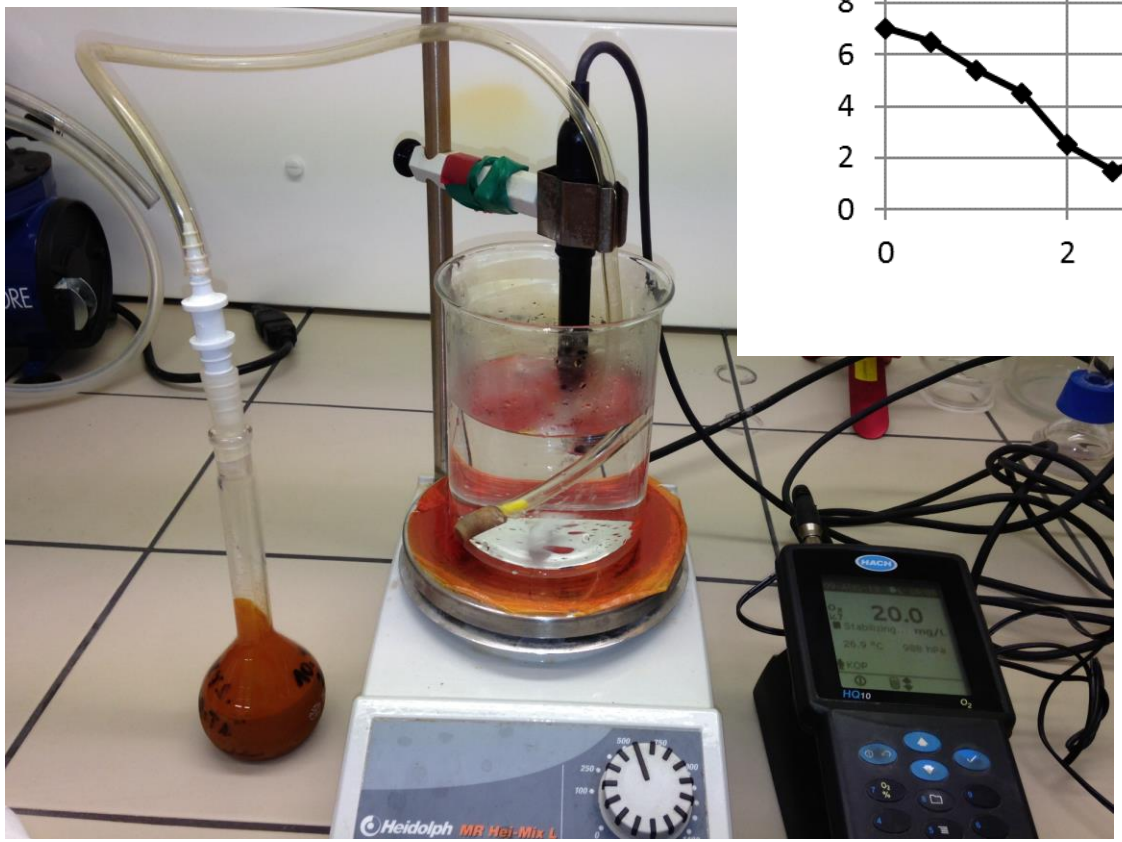

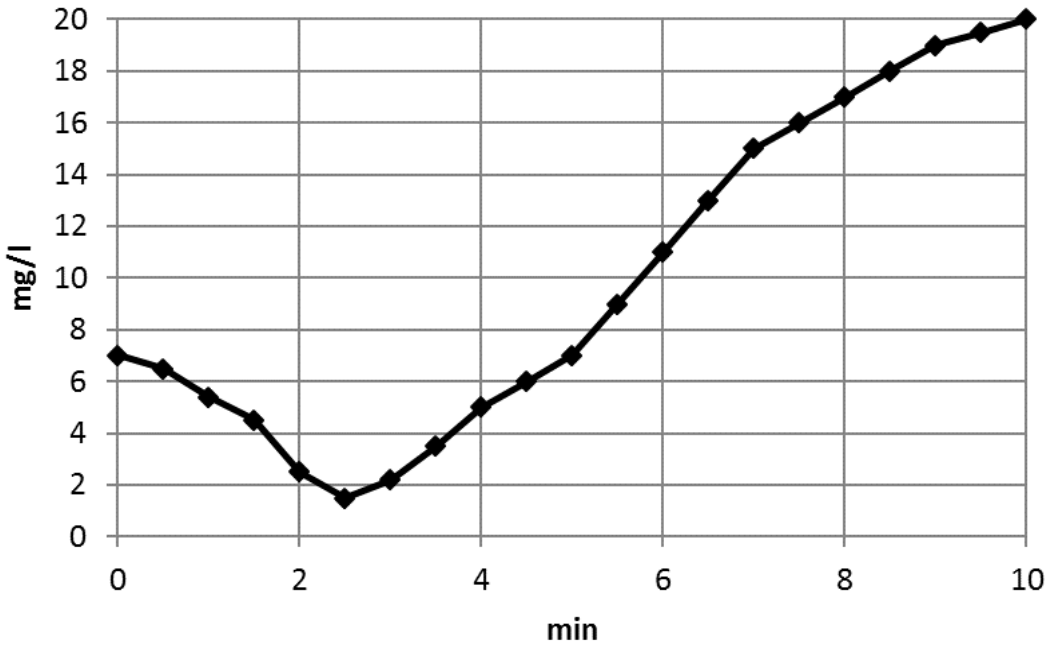

$NO + ½\ O_2 \rightarrow NO_2$

$3\ NO_2 + H_2O \rightarrow HNO_3 + NO$

Královéhradecká provozní

Inhibice

on-line měření 20.9.2014

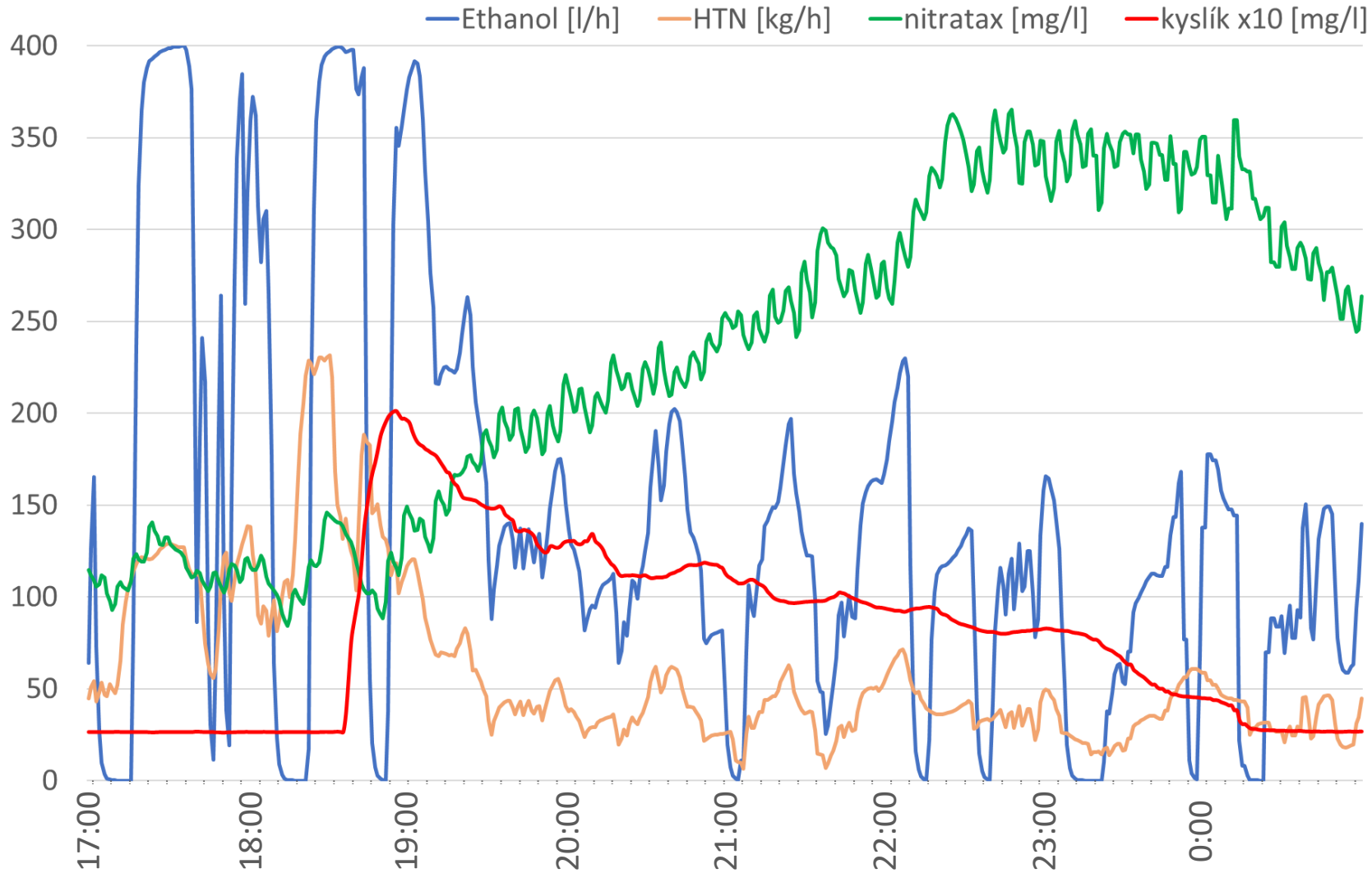

Měření NO

Optická luminiscenční kyslíková sonda

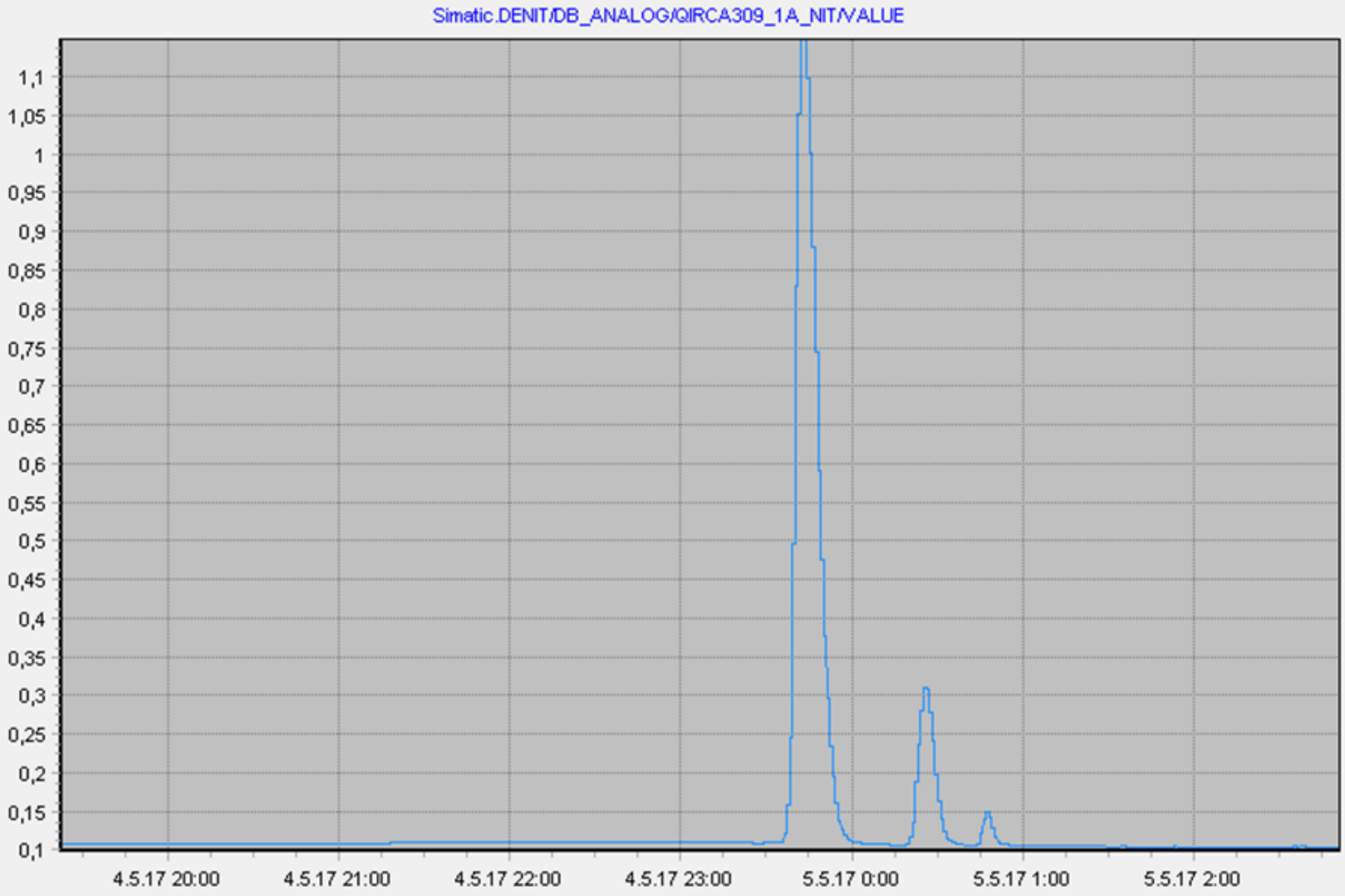

Měření NO

Dávkování ethanolu

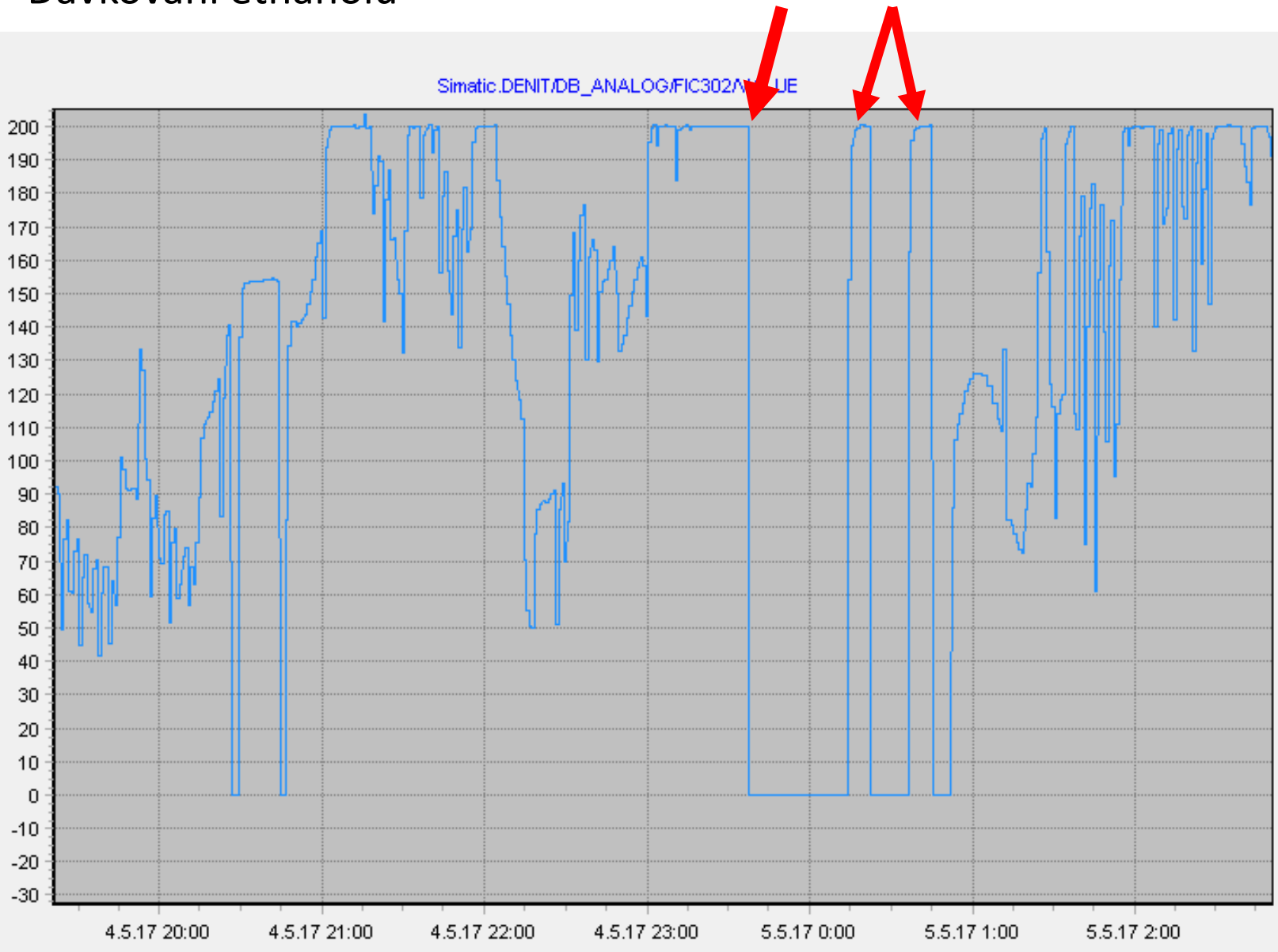

Závěr

- ČOV dokáže odstranit dusičnany a upravit pH
- Synthesia plní povolení k nakládání s vodami
- provozní náklady na surovin

Laboratorní model 1 : 100 000

- Zlepšení sedimentačních vlastností kalu
- Zjištění příčiny kumulace oxidu dusnatého

Královéhradecká provozní

Děkuji za pozornost

Královéhradecká provozní